

บทที่ 2

บริษัท ไทยออยล์ จำกัด

ประวัติความเป็นมา

บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (เดิมคือ บริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2504 เพื่อดำเนินกิจการโรงกลั่นน้ำมันจากการชนะประมูลการก่อสร้างโรงกลั่นแห่งแรกของประเทศ ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้นเป็นผู้เปิดประมูล โดยได้ลงนามในสัญญากับกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อจัดสร้างและประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมัน เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2504 การก่อสร้างโรงกลั่นส่วนแรกแล้วเสร็จในกลางปี 2507 และหลังจากนั้น ไทยออยล์เริ่มผลิตผลิตภัณฑ์น้ำมันออกสู่ตลาดเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2507 ด้วยกำลังการผลิต 35,000 บาร์เรลต่อวัน ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้อนุญาตให้บริษัทฯ ดำเนินกิจการเป็นเวลา 10 ปี นับจากวันเริ่มผลิต

หลังจากนั้นปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์น้ำมันภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น บริษัทฯ จึงได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการขยายโรงกลั่นครั้งที่ 1 และได้ลงนามในสัญญาเพิ่มเติมจากสัญญาเดิม กับกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2510 เพื่อขยายโรงกลั่นน้ำมันครั้งแรก พร้อมทั้งต่ออายุสัญญาออกไปอีก 7 ปี โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อครบอายุสัญญา บริษัทฯ จะต้องรื้อที่ดินและทรัพย์สินของโรงกลั่นทั้งหมดให้เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาล

การก่อสร้างโรงกลั่นส่วนขยายครั้งที่ 1 (หน่วยกลั่นที่ 2) แล้วเสร็จในกลางปี 2513 และเริ่มผลิตผลิตภัณฑ์น้ำมันออกสู่ตลาดในวันที่ 18 กันยายน 2513 ด้วยกำลังการผลิตที่เพิ่มขึ้นอีก 30,000 บาร์เรลต่อวัน หลังจากนั้น บริษัทฯ ได้วางโครงการขยายโรงกลั่นน้ำมันครั้งที่ 2 และลงนามในสัญญาเพิ่มเติม กับกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2522 ขณะเดียวกัน ได้มีการลงนามในสัญญาร่วมทุนระหว่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยกับคู่สัญญาฝ่ายเอกชนของบริษัทฯ เพื่อร่วมทุนขยายและดำเนินการโรงกลั่นไทยออยล์

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2524 บริษัทฯ ได้รื้อที่ดินและทรัพย์สินของโรงกลั่นให้เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลตามข้อกำหนดในสัญญา และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เข้าคืนมาดำเนินการต่อไปเป็นระยะเวลา 20 ปี นับจากวันรื้อทรัพย์สิน โดยมีเงื่อนไขว่าค่าเช่าโรงกลั่นจะเพิ่มขึ้น 15% และค่าเช่าที่ดินจะเพิ่มขึ้น 10% ในแต่ละปี ขณะนี้นับว่าบริษัทฯ ประกอบการอยู่ในช่วงปีที่ 10 (18 ก.ย. 2533 - 17 ก.ย. 2534) และได้ชำระค่าเช่าโรงกลั่นพร้อมที่ดินของปีนี้เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 634,510,760.30 บาท

การดำเนินการขยายโรงกลั่นครั้งที่ 2 เพื่อสนองความต้องการผลิตแก๊สที่น้ำมันที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในปี 2522 นั้น ได้จัดทำเป็นโครงการ 2 ขั้นตอน คือ การขยายโรงกลั่นขั้นที่ 1 เพื่อก่อสร้างหน่วยกลั่นที่ 3 พร้อมปรับปรุงหน่วยกลั่นเดิม และการขยายโรงกลั่นขั้นที่ 2 เพื่อก่อสร้างหน่วยกลั่นที่ 4

การก่อสร้างหน่วยกลั่นที่ 3 ประกอบด้วยการติดตั้งหน่วยไฮโดรแครกกเกอร์ และหน่วยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบา ได้แก่ น้ำมันดีเซล และเบนซิน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศสำหรับภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการขนส่ง

การก่อสร้างหน่วยกลั่นที่ 3 แล้วเสร็จในเดือนกุมภาพันธ์ 2532 ทำให้ไทยออยล์มีกำลังการกลั่นรวม 110,000 บาร์เรลต่อวัน ประกอบด้วยน้ำมันดิบ 90,000 บาร์เรลต่อวัน และน้ำมันหนัก (น้ำมันเตาที่ยังไม่สำเร็จรูป) 20,000 บาร์เรลต่อวัน

ในเดือนตุลาคม 2532 บริษัทฯ ได้ลงนามในสัญญาก่อสร้างหน่วยกลั่นที่ 4 กับ บริษัท ซิยัคคอร์ปอเรชั่น เพื่อขยายกำลังการกลั่นน้ำมันดิบเพิ่มอีก 100,000 บาร์เรลต่อวัน โครงการดังกล่าวประกอบด้วยการติดตั้งหน่วยกลั่นน้ำมันดิบ และหน่วย Continuous Catalytic Regeneration Platformer และเมื่อหน่วยกลั่นที่ 4 แล้วเสร็จ จะทำให้โรงกลั่นไทยออยล์เป็นโรงกลั่นน้ำมันที่สมบูรณ์แบบที่สูงสุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ใดยจะมีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบรวม 190,000 บาร์เรลต่อวัน

ปรัชญาของบริษัท ไทยออยล์ จำกัด

1. บริษัทฯ จะพยายามให้ผลตอบแทนการลงทุนสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ ใดยให้สอดคล้องกับนโยบายด้านพลังงานของรัฐบาล
2. บริษัทฯ จะร่วมมือกับภาครัฐบาลและบริษัทผู้ค้าน้ำมันในการแก้ไขปัญหาด้านพลังงานของประเทศ
3. บริษัทฯ จะดำรงไว้ซึ่งบทบาทในฐานะผู้จัดหาผลิตภัณฑ์น้ำมันรายใหญ่ ในอันที่จะสนองความต้องการด้านพลังงานของประเทศ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคง

โครงสร้างและการบริหารองค์กร

บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ดำเนินกิจการในลักษณะบริษัทร่วมทุนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน โดยเพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 10 ล้านบาทเป็น 20 ล้านบาท

ปัจจุบัน ผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ประกอบด้วย :

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ร้อยละ 49)

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (ร้อยละ 2)

บริษัท เซลล์ปิโตรเลียม เอ็น.วี. (ร้อยละ 15.05)

บริษัท คลาสเท็กซ์ เทคคิง แอนด์ ทรานสปอร์ต คอร์ปอเรชั่น (ร้อยละ 4.75)

ผู้ถือหุ้นภาคเอกชนไทย (ร้อยละ 29.2)

ทั้งนี้ บริหารงานโดยคณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้แทนจากผู้ถือหุ้นภาครัฐบาล 6 ท่าน และเอกชน 6 ท่าน โดยผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทฯ เป็นผู้แทนจากภาครัฐบาล

โครงสร้างภายใน บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ทั้งที่สำนักงานใหญ่ กรุงเทพฯ และที่โรงกลั่น ศรีราชา สามารถแบ่งออกเป็น 9 ฝ่ายด้วยกัน ดังนี้

1. ฝ่ายจัดการ	6. ฝ่ายผลิต
2. ฝ่ายบุคคล	7. ฝ่ายเทคโนโลยี
3. ฝ่ายการเงิน	8. ฝ่ายวิศวกรรม
4. ฝ่ายธุรกิจ	9. ฝ่ายกิจการสัมพันธ์
5. ฝ่ายขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	

ปัจจุบัน ไทยออยล์มีพนักงานทั้งที่สำนักงานใหญ่และโรงกลั่นประมาณ 1,000 คน โดยมีชาวต่างประเทศเพียง 10 กว่าคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น บริษัทฯ มีนโยบายในการจัดสวัสดิการ และให้การดูแลพนักงานอย่างดี สวัสดิการดังกล่าว ได้แก่ บ้านพักพนักงาน เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินบำเหน็จ ค่ารักษาพยาบาล สหกรณ์ออมทรัพย์ สวัสดิการพนักงาน ฯลฯ

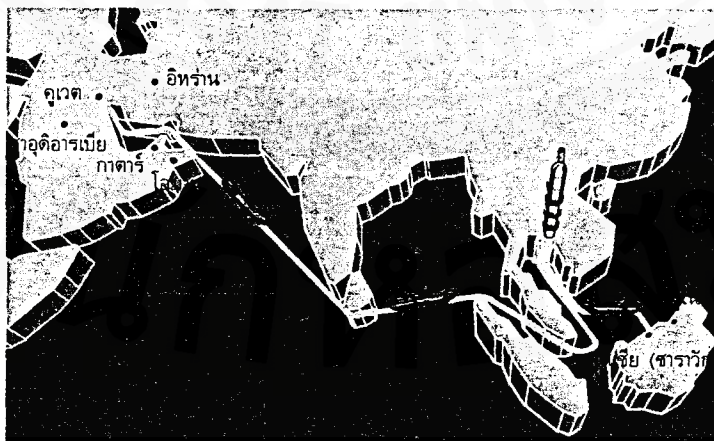
นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานอย่างต่อเนื่อง

การค้าเงินธุรกิจของบริษัทฯ

การจัดหาและการขนส่งน้ำมันดิบ

การจัดหาน้ำมันดิบของไทยอยู่ขึ้นอยู่กับความต้องการผลิตก๊ทน้ำมันสำเร็จรูปของลูกค้า เมื่อทราบประเภทและปริมาณที่ต้องการแล้วก็จะตรวจสอบข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ว่าควรสั่งซื้อน้ำมันดิบชนิดใดและจากแหล่งใดบ้าง ปริมาณการจัดหาในแต่ละช่วงจึงมีสัดส่วนไม่แน่นอน อย่างไรก็ตาม แผนการจัดซื้อน้ำมันส่วนใหญ่ประมาณ 90% จะกำหนดการซื้อระยะยาวผ่านบริษัทน้ำมันที่มีแหล่งในการจัดหาน้ำมันดิบจำนวนมาก ได้แก่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัท เชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด และ บริษัท น้ำมันศาลเท็กซ์ (ไทย) ทาให้บริษัทฯ มีหลักประกันแน่นอนเกี่ยวกับปริมาณน้ำมันดิบที่จะได้รับในแต่ละปี สำหรับ 10% ที่เหลือนั้นเป็นการซื้อขายในตลาดจร โดยวิธีประมูลเป็นครั้งคราว ซึ่งจะช่วยให้การจัดซื้อน้ำมันมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวมากขึ้นในกรณีที่โรงกลั่นอาจต้องหยุดเดินเครื่องหน่วยกลั่น

ปัจจุบัน บริษัทฯ ต้องการน้ำมันดิบวันละประมาณ 85,000 – 90,000 บาร์เรล และน้ำมันเตาไม่สำเร็จรูปอีกประมาณ 20,000 บาร์เรล/วัน ในจำนวนทั้งหมดนี้เป็นน้ำมันที่สั่งซื้อจากประเทศทางตะวันออกกลาง เช่น โอมาน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน กาตาร์ ในปริมาณร้อยละ 48 และสั่งซื้อจากประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ เช่น มาเลเซีย และบรูไน ในปริมาณร้อยละ 32 ส่วนปริมาณที่เหลือ (ร้อยละ 20) เป็นการใช้น้ำมันดิบที่ผลิตในประเทศ เช่น น้ำมันดิบเพชร คอนเดนเสท และก๊าซซิโนธรรมชาติ

น้ำมันดิบที่มาจากต่างประเทศที่เข้าสู่โรงกลั่นของไทยออยล์ทำการขนส่งโดยทางเรือ ใช้จ่ายใช้เวลาเดินทางประมาณ 13-16 วัน สำหรับน้ำมันที่มาจากตะวันออกกลาง และใช้เวลา 3-4 วัน สำหรับน้ำมันดิบที่มาจากประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ ในแต่ละปีจะทำการขนส่งประมาณ 30 เทียวก เป็นปริมาณน้ำมันดิบประมาณ 18 ล้านบาร์เรล (2,400,000 เมตริกตัน)

เรือขนส่งน้ำมันดิบจากต่างประเทศ จะเข้าเทียบท่าเทียบเรือน้ำลึกซึ่งอยู่ห่างจากฝั่งทะเลของโรงกลั่นประมาณ 2 กม. ท่าเทียบเรือนี้สามารถรับเรือบรรทุกน้ำมันดิบขนาดระวางขับน้ำ 120,000 ตัน การถ่ายน้ำมันดิบจากเรือจะผ่านท่อใต้ทะเลที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 24 นิ้ว เข้าไปสู่ถังเก็บที่โรงกลั่น

สำหรับน้ำมันดิบที่ผลิตในประเทศ จะขนส่งจากแหล่งมาทางรถไฟลงที่สถานีบางจาก แล้วจึงขนส่งสู่โรงกลั่นโดยทางเรือเช่นเดียวกัน

การกลั่นน้ำมัน

โรงกลั่นน้ำมันในประเทศไทย สามารถแยกออกตามลักษณะของกระบวนการที่ใช้ ได้แก่

- Hydroskimming Refinery คือ โรงกลั่นน้ำมันที่นอกจากจะมีหน่วยกลั่นบรรยากาศเป็นหลักแล้ว (บางแห่งอาจมีหน่วยกลั่นสูญญากาศด้วย) ยังมีหน่วย Platformer เพื่อเพิ่มค่าออกเทนให้แก่ น้ำมัน นอกจากนี้กระบวนการของ Platformer ยังให้ผลพลอยได้คือก๊าซไฮโดรเจนที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตสารประกอบกัมมะดันอีกด้วย ได้แก่ โรงกลั่นเอสริชและโรงกลั่นบางจาก

- Conversion Refinery คือ โรงกลั่นน้ำมันที่นอกจากจะมีหน่วยกลั่นบรรยากาศ หน่วยกลั่นสูญญากาศ และ Platformer แล้ว ยังมีหน่วย Cracking ต่างๆ อีกด้วย เช่น Thermal Cracking Unit, Catalytic Cracking Unit หรือ Hydrocracking Unit เป็นต้น ซึ่งได้แก่ โรงกลั่นน้ำมันไทยออยล์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี

สถานการณ์น้ำมันของไทยในรอบปี 2533 ที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีการใช้น้ำมันรวมทั้งสิ้น 503,600 บาร์เรล/วัน ในขณะที่โรงกลั่นน้ำมันทั้ง 3 แห่ง (ไทยออยล์ บางจาก เอสริช) สามารถกลั่นผลิตภัณฑ์น้ำมันได้เพียง 239,600 บาร์เรล/วัน เท่านั้น ทำให้ต้องมีการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปอีกประมาณ 155,900

บาร์เรล/วัน

การกลั่นน้ำมันของโรงกลั่นจะแบ่งการทำงานออกเป็น 5 กระบวนการหลักๆ คือ

- 1) การกลั่นลำดับส่วน เป็นการกลั่นแยกน้ำมันชนิดต่างๆ โดยใช้จุดเดือดเป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่การทำงานของหน่วยกลั่นบรรยากาศและหน่วยกลั่นสุญญากาศ
- 2) การเพิ่มคุณค่าน้ำมัน สามารถทำได้โดย
  - การเปลี่ยนรูป คือการเปลี่ยนโครงสร้างโมเลกุลของน้ำมันชนิดหนึ่งที่มีค่าออกเทนต่ำให้เป็นน้ำมันที่มีค่าออกเทนสูง โดยการติดตั้งหน่วย Platformer
  - การแตกตัว เป็นการทำให้้ำมันหนักแตกตัวเป็นน้ำมันเบาที่มีมูลค่าสูงขึ้น โดยการทำให้โมเลกุลของสารไฮโดรคาร์บอนหนักแตกตัวเป็นโมเลกุลที่เล็กลง สำหรับโรงกลั่นไทยออยล์มีหน่วยที่ทำให้น้ำมันแตกตัวนี้ถึง 3 หน่วยด้วยกัน คือ

Fluid Catalytic Cracking Unit	- ทำให้น้ำมันแตกตัวและเปลี่ยนโครงสร้างโมเลกุลโดย ใช้สารเร่งปฏิกิริยา
Thermal Cracking Unit	- ทำให้น้ำมันแตกตัวและเปลี่ยนโครงสร้างโมเลกุลโดย ใช้ความร้อน
Hydrocracking Unit	- ทำให้น้ำมันแตกตัวและเปลี่ยนโครงสร้างโมเลกุลโดย ใช้ไฮโดรเจน และสารเร่งปฏิกิริยาช่วย

จากการที่ไทยออยล์มีระบบการทำให้้ำมันหนักแตกตัวเป็นน้ำมันเบาตัวเอง ทำให้ไทยออยล์มีความยืดหยุ่นสูงในการผลิตน้ำมันสำเร็จรูปให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนน้ำมันหนักซึ่งมีราคาถูกให้เป็นน้ำมันเบาที่มีราคาสูงกว่าได้มากขึ้น นั่นหมายถึงการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ผลิตได้

3) การขจัดสิ่งเจือปน เนื่องจากในน้ำมันดิบมีสารประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดต่างๆ ผสมอยู่ พร้อมด้วยสิ่งเจือปนอื่นๆ อีกหลายชนิด สิ่งเจือปนเหล่านี้บางชนิดก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุปกรณ์การกลั่น ทำให้อุปกรณ์การกลั่นเสื่อมสภาพเร็วกว่าปกติ หรือบางชนิดก็มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นโรงกลั่นจึงต้องมีการขจัดสิ่งเจือปนเหล่านี้ออกไปด้วยกระบวนการต่างๆ กัน

4) การผสมน้ำมัน เป็นการนำองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้มาจากหน่วยต่างๆ นำมาผสมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ชนิดและคุณสมบัติของน้ำมันตามความต้องการของตลาด และมีคุณภาพได้มาตรฐานที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

ธรรมชาติของน้ำมันดิบนั้นเป็นส่วนผสมอันสลับซับซ้อนของสารไฮโดรคาร์บอน นอกจากนั้นยังมีออกซิเจน ไนโตรเจน เกลือแร่ และกำมะถัน เจือปนอยู่เล็กน้อย สารไฮโดรคาร์บอนที่ผสมอยู่ในน้ำมันดิบนี้มีความแตกต่างกัน เช่นในเรื่องสัดส่วนในแต่ละช่วงของจุดเดือด และความหนาแน่น เป็นต้น การกลั่นน้ำมันจึงอาศัยข้อแตกต่างเหล่านี้ แยกสัดส่วนของน้ำมันดิบออกมาเป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันประเภทต่างๆ ซึ่งได้แก่

ผลิตภัณฑ์น้ำมัน	ประโยชน์ใช้สอย	สัดส่วนการผลิต (%)
ก๊าซหุงต้ม	นำไปใช้ในการหุงต้มหรือเป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์	2.2
น้ำมันเบนซิน	มี 2 ชนิดคือน้ำมันเบนซินพิเศษซึ่งมีค่าออกเทน 95 กับน้ำมันเบนซินธรรมดาซึ่งมีค่าออกเทน 83 การเลือกใช้น้ำมันชนิดใดก็ขึ้นอยู่กับค่าออกเทนที่เครื่องยนต์กำหนด	26.1
น้ำมันอากาศยาน	มี 2 ชนิด คือ JP-1 ซึ่งใช้กับเครื่องบินพาณิชย์ธรรมดา และ JP-4 ซึ่งใช้กับเครื่องบินไอพ่นของทหาร	15.8
น้ำมันก๊าด	ใช้เป็นเชื้อเพลิงให้แสงสว่าง และเป็นสารละลาย	
น้ำมันดีเซล	มี 2 ชนิด คือ ดีเซลหมุนเร็วหรือจิสลา ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ที่ใช้กลจักรดีเซล เช่น รถบรรทุก รถบัส รถยนต์ หรือเรือขนาดเล็กที่วิ่งด้วยความเร็ว และดีเซลหมุนช้าหรือน้ำมันซีจีใช้กับเรือที่มีขนาดใหญ่หรือโรงงานอุตสาหกรรม	33.6
น้ำมันเตา	ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานอุตสาหกรรม	20.9
ยางมะตอย	ใช้เป็นวัสดุลาดถนน หรือใช้ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น วัสดุสำหรับปูพื้นมุงหลังคา น้ำมันเคลือบกันสนิม	1.4

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ไทยออยล์มีสัญญาระยะเวลาในการขายผลิตภัณฑ์น้ำมันกับผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ 3 ราย ได้แก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย จำกัด และ บริษัทน้ำมันศาลเท็กซ์ (ไทย) จำกัด ซึ่ง การส่งมอบผลิตภัณฑ์นั้น ดำเนินการขนส่ง 2 ทาง ดังนี้

- การขนส่งทางเรือไปยังคลังน้ำมันของลูกค้าน้ำมันที่กรุงเทพฯ (ช่องนนทรี) และคลังน้ำมันทางภาคใต้ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 87 ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
- การขนส่งทางรถยนต์ไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบริเวณใกล้เคียง ประมาณร้อยละ 13 ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้

ส่วนด้านการกำหนดราคาซื้อขายน้ำมันสำเร็จรูปนั้น ในอดีตที่ผ่านมาจะเป็นไปตามราคาที่รัฐกำหนด ดังที่เรียกว่า ราคา ณ โรงกลั่น ซึ่งหมายถึงราคาน้ำมัน ณ จุดที่จ่ายออกจากโรงกลั่น ราคานี้ยังมิได้รวมอัตราเงินส่งเข้าหรือรับชดเชยจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีสรรพสามิต และภาษีอื่น ๆ ที่ต้องจ่ายให้แก่รัฐ ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าขนส่งซึ่งโรงกลั่นจะเจรจากองกับผู้ใช้เอง

รัฐบาลกำหนดราคา ณ โรงกลั่นโดยใช้ราคาของผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปที่โรงกลั่นในประเทศสิงคโปร์ประกาศไว้เป็นเกณฑ์ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสูตรการคำนวณราคาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละขณะ เพื่อให้โรงกลั่นสามารถดำเนินการได้โดยมีผลตอบแทนตามสมควร และสามารถสนองความต้องการน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศให้ได้มากที่สุด

แต่การดำเนินการปล่อยเสรีการค้าน้ำมันในช่วงรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ทําานโยบายสำคัญสำเร็จสองประการคือ

1. ส่งเสรีมาให้บริษัทต่างชาติเข้ามาเปิดจำหน่ายขายปลีก ในต่างจังหวัดก็มีการส่งเสรีให้มีปั้มน้ำมันแบบหลอดเกิดขึ้น เป็นการเพิ่มผู้ค้าในตลาดให้มากที่สุดเพื่อให้มีการแข่งขันอย่างแท้จริงเมื่อเปิดเสรี
2. เปลี่ยนผู้กำหนดและประกาศราคาปลีคน้ำมันจากคณะรัฐมนตรี มาเป็นคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

ซึ่งความสำเร็จในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชายนี้ ได้ส่งผลมาถึงสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุนให้สามารถทำการทดลองทําานโยบายราคาน้ำมันกึ่งลอยตัวในวันที่ 1 มิถุนายน 2534 ภัยระบบกึ่งลอยตัวนี้

รัฐบาลจะกำหนดราคาหน้าโรงกลั่น ส่วนราคาขายปลีกหน้าปั๊ม แต่ละปั๊มกำหนดเอง และในเดือนสิงหาคม ปีเดียวกันนั้น รัฐบาลได้ปล่อยให้เอกชนกำหนดราคาเองจากโรงกลั่นถึงราคาขายปลีก

"การที่รัฐบาลประกาศให้ราคาน้ำมันเสรีเต็มที่ ทำให้ ปัจจุบันโรงกลั่นในประเทศสามารถประกาศราคาหน้าโรงกลั่นเอง ราคาจะถูกจะแพงเมื่อเทียบกับราคาสิงคโปร์ ก็ได้ได้จากราคาน้ำมันสำเร็จรูปของสิงคโปร์ บวกกับค่าขนส่งมาประเทศไทย" (ผู้นำการตลาด, มีนาคม 2535 : 25)

การค้าในธุรกิจที่ต่อเนื่อง

บริษัทฯ ได้ก้าวเข้าสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมต่อเนื่องในโครงการผลิตคาร์บอนแบล็ค อันเป็นวัตถุประสงค์ของอุตสาหกรรมยางรถยนต์ โดยมีสัดส่วนการถือหุ้น คือ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ถือหุ้นร้อยละ 40 บริษัท บุนซีเมนต์ไทย จำกัด ร้อยละ 15 บริษัท ยางสยาม จำกัด บริษัท สยามมิชลิน จำกัด บริษัท ไทยบริดจสโตน จำกัด และบริษัท มิตซูบิชิ คอร์ปอเรชั่น จำกัด ต่างถือหุ้นร้อยละ 5 และ บริษัท รัตโก คาร์บอน จำกัด ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์การผลิตถือหุ้นร้อยละ 25

โรงงานผลิตกัมม์คาร์บอนไทย มีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้โรงกลั่นไทยออยล์ และจะมีกำลังการผลิตคาร์บอนแบล็ค ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตยางรถยนต์ประมาณ 30,000 ตัน/ปี สำหรับใช้ภายในประเทศและเพื่อการส่งออก การก่อสร้างโรงงานกำหนดแล้วเสร็จในปี 2535

ชำนาญกานท์หอสมุด

มาตรการสำคัญในการประกอบกิจการ

มาตรการด้านความปลอดภัย

ความปลอดภัยถือเป็นหัวใจของการทำงานในโรงกลั่น โรงกลั่นแบ่งการดูแลเรื่องความปลอดภัยออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) การรักษาความปลอดภัย มีหลัก 2 ประการ คือ

– สภาพโรงงานที่ปลอดภัยซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่การออกแบบการก่อสร้าง การดูแลรักษาและซ่อมบำรุง ให้เครื่องจักร เครื่องมืออยู่ในสภาพที่ดียุ่เสมอ โรงกลั่นจึงมีการหยุดซ่อมแซมหน่วยกลั่นต่างๆ 2 ปี ต่อ 1 ครั้ง โดยหยุดสลับกันไปเพื่อให้ยังคงมีผลิตภัณฑ์น้ำมันออกสู่ตลาดไม่ขาดแคลน นอกจากนี้โรงกลั่นยังมีระบบควบคุมและตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ให้ทำงานด้วยความปลอดภัยในทุกหน่วยผลิตอีกด้วย

– ความปลอดภัยของพนักงาน พนักงานคือทรัพยากรอันมีค่า บริษัทฯ จึงเน้นหนักในเรื่องความปลอดภัยของพนักงานเป็นอย่างมาก โดยจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งจัดอุปกรณ์ป้องกันส่วนตัว เช่น หมวกนิรภัย แวนตา ถุงมือ เข็มขัดนิรภัย รองเท้า และอุปกรณ์ทุกชนิดที่จำเป็นต่อการทำงานให้แก่พนักงาน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย ซึ่งเป็นตัวแทนจากทุกแผนกเพื่อประชุมปรึกษาคำปรึกษาเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยในโรงกลั่น บริษัทฯ พยายามกระตุ้นเตือนและสร้างสำนึกในการทำงานอย่างปลอดภัยให้แก่พนักงานอยู่ตลอดเวลา และความปลอดภัยถือเป็นส่วนหนึ่งของการรายงานผลงานประจำปีของพนักงานด้วย

2) การป้องกันและระงับอัคคีภัย

โรงกลั่นจะจัดการฝึกซ้อมดับเพลิงเป็นประจำ โดยการจัดตั้งทีมดับเพลิงขึ้นมา 8 ทีม จากฝ่ายวิศวกรรม 4 ทีม และจากฝ่ายปฏิบัติการ 4 ทีม แต่ละทีมจะต้องมีการฝึกซ้อมดับเพลิงอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ณ สนามฝึกซ้อมดับเพลิงของโรงกลั่นเอง พนักงานทุกคนที่มาทำงานที่โรงกลั่นจะต้องผ่านการฝึกอบรมเรื่องการดับเพลิงไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย นอกจากนี้โรงกลั่นจะจัดเตรียมอุปกรณ์ดับเพลิงอันทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

3) การรักษาความมั่นคง

มีการจัดหน่วยรักษาความมั่นคงคอยตรวจรักษาความเรียบร้อยในโรงกลั่นตลอด 24 ชั่วโมง ติดตั้งโทรทัศน์ระบบวงจรปิดไว้ตามจุดต่างๆ ที่สำคัญ จัดยามสุนัขคอยเฝ้าตรวจตราในเวลากลางคืน รถตรวจการณ์ของโรงกลั่นจะออกตรวจรอบบริเวณโรงกลั่นทุกๆ 15 นาที นอกจากนี้ โรงกลั่นยังมีแผนฉุกเฉินทางด้านความมั่นคงที่วางไว้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ราชการ และมีการฝึกเป็นครั้งคราว เพื่อความพร้อมหากมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น

มาตรการด้านการประหยัดพลังงาน

โรงกลั่นไทยออยล์ใช้พลังงานที่ได้จากน้ำมันเป็นหลัก ได้แก่ น้ำมันเตา ก๊าซเชื้อเพลิง และพลังงานไอน้ำที่ผลิตจากหม้อไอน้ำขนาดใหญ่ พลังงานเหล่านี้จะถูกนำไปใช้ในทุกหน่วยกลั่นรวมทั้งหน่วยผลิตกำลัง เช่น เครื่องกำเนิดไฟฟ้า และเครื่องกลั่นไอน้ำ เป็นต้น โดยเฉพาะในแต่ละหน่วยกลั่นที่มีใช้หน่วยกลั่นขั้นต้นหรือหน่วยกลั่นน้ำมันดิบ จำเป็นต้องใช้พลังงานเป็นจำนวนมากเพื่อกระบวนการกลั่นน้ำมันที่ต้องการคุณภาพสูงขึ้น

นอกจากการใช้พลังงานในลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังมีตัวแปรอีกมากมายที่ทาให้อัตราการใช้พลังงานเปลี่ยนแปลงมากหรือน้อยในแต่ละเดือน เช่น ประสิทธิภาพการเดินเครื่องของหน่วยกลั่น หรือชนิดของน้ำมันที่นำมาใช้กลั่น ฯลฯ ทั้งนี้ เรามีการคำนวณเพื่อประเมินผลการทำงานของหน่วยต่างๆ ในโรงกลั่นว่ามีประสิทธิภาพสูงต่ำอย่างไร แสดงไว้เป็นตัวเลขที่เรียกว่าดัชนีพลังงานและการสูญเสีย (จะเห็นป้ายแสดงดัชนีดังกล่าวติดอยู่บริเวณด้านหน้าและภายในโรงกลั่น)

สำหรับมาตรการประหยัดพลังงานที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานนั้น เราเน้นระบบการนำพลังงานหมุนเวียนเข้าอย่างต่อเนืองทั้งก๊าซและไอน้ำ โดยควบคุมการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงและการนำความร้อนสูญเสียไปที่เกิดขึ้นกลับมาใช้ประโยชน์เต็มที่ ทั้งยังมีการรณรงค์ประหยัดพลังงานในด้านควบคุมการกลั่น การซ่อมบำรุงตลอดจนการติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดพลังงานใหม่ฯ เพิ่มขึ้น ทาให้บริษัทฯ สามารถประหยัดพลังงานและลดการสูญเสียลงได้เป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบปีที่ผ่านมา เมื่อหน่วยกลั่นที่ 3 ซึ่งมีประสิทธิภาพดีเยี่ยมเดินเครื่องอย่างเต็มที่มาโดยตลอด โรงกลั่นของไทยออยล์ก็สามารถประหยัดพลังงานได้เทียบเท่า กับเชื้อเพลิงมาตรฐานถึง 27,742 ตัน หรือประมาณ 50 ล้านบาท (เปรียบเทียบข้อมูลจากปี 2532)

มาตรการด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมถือเป็นนโยบายสำคัญอีกประการหนึ่งของบริษัทฯ ที่ดำเนินการอย่างจริงจังมาโดยตลอด นับจากการติดตั้งหน่วยขจัดกำมะถันในดีเซล จนถึงการติดตั้งระบบควบคุมมลภาวะมูลค่ากว่า 500 ล้านบาท ประกอบด้วยระบบบำบัดน้ำทิ้งและปล่องระบายอากาศเพื่อขจัดก๊าซเสียที่มาจากกระบวนการผลิต ซึ่งมีขนาดความสูงปล่องละ 140 ม. ถึง 4 ปล่อง เพื่อให้ปริมาณมลสารต่างๆ ที่ปล่อยออกสู่บรรยากาศในบริเวณโรงกลั่น และพื้นที่ใกล้เคียงเจือจางลง พร้อมทั้งติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ในกระบวนการกลั่นได้มีการติดตั้งหน่วยขจัดกำมะถันในน้ำมันดีเซล คือหน่วย Hydrodesulphurizing Unit และหน่วย Sulphur Recovery Unit ซึ่งจะผลิตกำมะถันจากก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ที่เกิดจากหน่วยขจัดกำมะถันต่างๆ แทนที่จะถูกเผาไหม้กลายเป็นซัลเฟอร์ไดออกไซด์ออกสู่บรรยากาศ นอกจากนี้ก็ยังมีตรวจสอบคุณภาพน้ำหรืออากาศร่วมกับทางราชการอยู่เป็นระยะๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบควบคุมสภาพแวดล้อมของโรงกลั่นมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติมากที่สุด

สำนักหอสมุด